

SAMMANFATTNING AV NULÄGESANALYS LIKA MÖJLIGHETER I HELSINGBORGS STAD

April 2021

SAMMANFATTNING

Helsingborgs stad arbetar för att bli en öppen och inkluderande stad där alla människor känner sig välkomnade och respekterade. Vision Helsingborg 2035 ger riktningen mot en skapande, pulserande, global, gemensam och balanserad stad för människor och företag. I arbetet med att ta fram en ny plan för lika möjligheter har Helsingborgs stad gett Ramboll i uppdrag att ta fram en lägesbild över hur situationen ser ut just nu för människor i Helsingborg utifrån de sju diskrimineringsgrunderna. Denna lägesbild syftar till att beskriva människors tillgång till lika rättigheter utifrån ett antal teman. Dessa är:

1. Fysisk och psykisk hälsa
2. Trygghet, tillit och säkerhet
3. Ekonomi, arbete och utbildning
4. Kultur, fritid och socialt deltagande
5. Makt, inflytande och representation

Analysen har gjorts med syfte att beskriva hur livsvillkoren ser ut och skiljer sig mellan olika grupper i Helsingborg, med utgångspunkt i de sju diskrimineringsgrunderna:

1. Kön
2. Könsidentitet och könsuttryck
3. Etnisk tillhörighet
4. Religion eller annan trosuppfattning
5. Funktionsnedsättning
6. Sexuell läggning
7. Ålder

Den data och statistik som vi har utgått från har täckt diskrimineringsgrunderna olika väl. Juridiskt kön och ålder är jämförelsevis enkelt att kartlägga, eftersom offentlig statistik ofta är uppdelad på dessa variabler. Hur livsvillkoren skiljer sig mellan de med och utan en religiös tro har i stället varit mycket svårt att redovisa, eftersom information om religiös tillhörighet i regel inte samlas in. Detsamma gäller för etnisk tillhörighet. I nulägesanalysen har utländsk bakgrund och födelseland i stället använts för att ge en indikation på om livsvillkoren skiljer sig mellan personer med olika etnisk tillhörighet. Livsvillkor kopplat till religiös tro har ofta inte kunnat inkluderas alls.

I dataunderlaget har frågor om könsidentitet, funktionsnedsättning och sexuell läggning ställts. Dessa diskrimineringsgrunder har därför kunnat täckas relativt väl.

ANALYSEN UTGÅR TILL STOR DEL FRÅN ENKÄTDATA

En stor del av analysen i denna rapport är baserad på dataunderlag från Region Skånes folkhälsoenkät från 2019. Från denna enkät har Ramboll tagit del av svaren som inkommit från invånare i Helsingborg. Enkäten skickades ut till ett slumpmässigt urval av personer mellan 18–84 år. Antal personer i Helsingborg som besvarat enkäten är cirka 4 600.

För att komplettera rapporten med perspektiv från barn och unga har även enkätsvar från Region Skånes folkhälsoenkät för barn och unga från 2016 använts, samt svar från forskningsstudien Ung Livsstil Helsingborg från 2018. Utöver detta har officiell statistik på såväl nationell som regional och lokal nivå använts.

Fysisk och psykisk hälsa

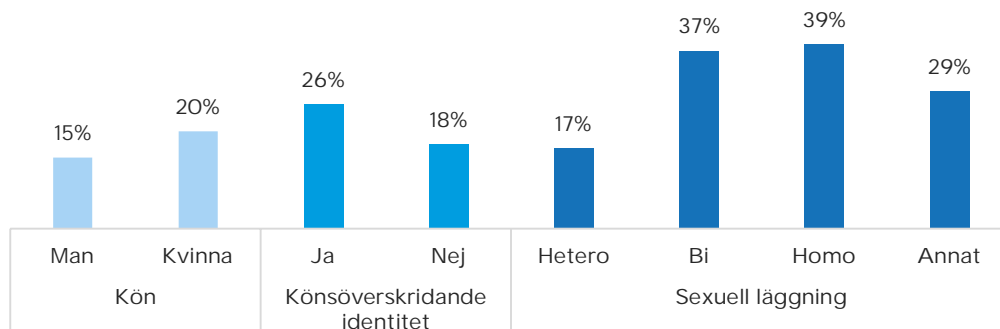
Generellt varierar både den fysiska och den psykiska hälsan mycket mellan olika grupper i Helsingborg. De grupper där invånare uppges må sämst på ett allmänt plan är personer med funktionsnedsättning, transpersoner och personer med annan sexuell läggning än hetero.

 Det allmänna hälsotillståndet mellan män och kvinnor i Helsingborg är generellt relativt jämställt. Några variabler skiljer sig dock mellan könen. Män skattar sin hälsa något bättre än vad kvinnor gör, har bättre psykisk hälsa och känner mindre stress och oro. Fler kvinnor än män har å andra sidan någon i sin närhet som kan ge emotionellt stöd och en mindre andel kvinnor än män har en riskkonsumtion av alkohol.

 För personer med en könsöverskridande identitet är det allmänna hälsotillståndet sämre än hos cispersoner. Detta är genomgående för i princip samtliga variabler, samt för både unga och vuxna. Detta är synligt i hur transpersoner skattar såväl sin allmänna fysiska hälsa som i variabler kopplat till den psykiska hälsan. Många transpersoner uppger exempelvis att de inte ser ljust på framtiden och att de saknar emotionellt stöd.

 Samma mönster som för transpersoner i Helsingborg gäller för personer som har en annan sexuell läggning än heterosexuell. Generellt anger personer som är homo- eller bisexuella, eller har en annan sexuell läggning än hetero-, homo- eller bisexuell, att de har en sämre fysisk och psykisk hälsa än personer som anger att de är heterosexuella. Allra sämst verkar personer som anger att de är bisexuella må.

Figur 1. Andel som bedöms ha dålig psykisk hälsa utifrån GHQ¹, för tre diskrimineringsgrunder

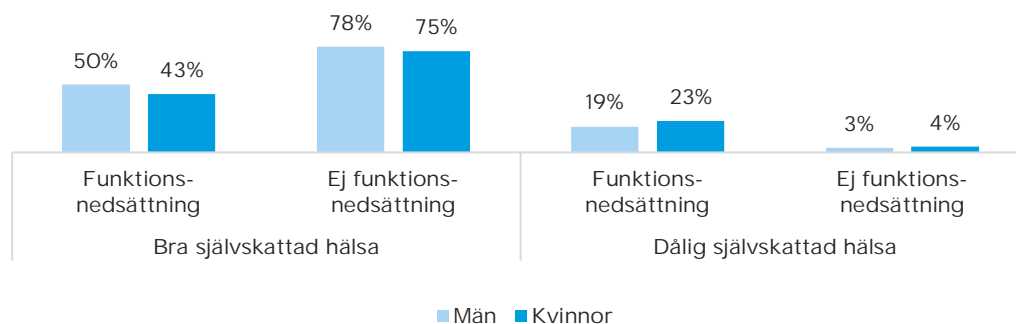
 För personer med, respektive utan, utländsk bakgrund varierar det allmänna hälsotillståndet beroende på vilken variabel som avses. Exempelvis är det en lägre andel som har en långvarig sjukdom eller besvär bland personer i Helsingborg som är utrikes födda eller som har två utrikes födda föräldrar, jämfört med personer med en eller två inrikes födda föräldrar. Däremot är det en större andel som har valt att inte söka vård trots att behov funnits, dålig psykisk hälsa och som saknar emotionellt stöd bland utrikes födda jämfört med inrikes födda.

 Personer med funktionsnedsättning har en sämre hälsa än personer utan funktionsnedsättning. Några variabler där detta är tydligt är för andelen som skattar sin hälsa som bra respektive dålig, andelen som har en långvarig sjukdom och andelen med otillfredsställda vårdbehov. Även den psykiska hälsan är sämre bland personer med funktionsnedsättning än bland personer utan. Exempelvis upplever personer med

¹ GHQ är en förkortning på det väletablerade mätinstrumentet General Health Questionnaire. Detta instrument består av fem frågor om hur individen har känt sig under de senaste veckorna. Frågorna handlar om man känt sig olycklig och nedstämd, förlorat tron på sig själv, känt sig spänd, tyckt att man varit värdelös samt inte kunnat klara sina problem. Om personen svarat ja på minst två av dessa frågor bedöms personen ha en dålig psykisk hälsa.

funktionsnedsättning en större stress och oro, där kvinnor med funktionsnedsättning sticker ut som extra drabbade. En stor andel män med funktionsnedsättning uppger även att de saknar någon som kan ge emotionellt stöd.

Figur 2. Andel som skattar sin hälsa som bra respektive dåligt, uppdelat på personer med och utan funktionsnedsättning

Mellan åldersgrupperna är det skillnad i det allmänna hälsotillståndet, där den generella fysiska hälsan blir sämre ju högre upp i ålderskategorierna man går. Det är färre äldre personer som skattar sin hälsa som bra och en större andel äldre än yngre har en långvarig sjukdom. Den psykiska hälsan är däremot i allmänhet bättre bland äldre än bland yngre. Det är framför allt yngre kvinnor och tjejer som uppger att de på olika sätt har dålig psykisk hälsa.

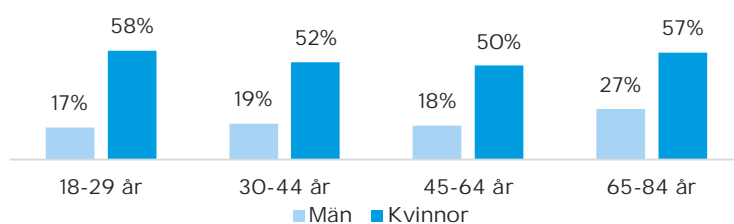
Trygghet, tillit och säkerhet

Trygghet, tillit och säkerhet har analyserats genom exempelvis rädsla för att röra sig ute ensam samt utsatthet för våld och hot om våld och utsatthet för kränkande behandling.

I Helsingborg är män generellt mer utsatta för fysiskt våld än vad kvinnor är. Detta är framför allt påtagligt i de yngre åldersgrupperna. När det kommer till hot om fysiskt våld är skillnaden mellan könen mindre, och kvinnor uppger i högre grad än män att de blivit utsatta för kränkande behandling. Kvinnor uppger även i betydligt större utsträckning än män att de är rädda för att gå ut ensamma.

Figur 3. Andel som är rädda att gå ut ensamma per kön och ålder

Det saknas information om utsattheten för våld och hot om våld för transpersoner i Helsingborg. Däremot kan vi se att transpersoner i något lägre grad än cispersoner angett att de känt sig kränkta – 15 respektive 21 procent. Transpersoner i Helsingborg uppger även i lägre grad än cispersoner att de är rädda för att gå ut ensamma.

Det är tre gånger så vanligt för invånare i Helsingborg som har en annan sexuell läggning än heterosexualitet att utsättas för fysiskt våld som för en heterosexuell. Även hot om våld är vanligare att icke heterosexuella utsätts för än heterosexuella. Tilliten till andra invånare är även lägre bland de med en annan sexuell läggning än heterosexuell.

 Tryggheten bland invånarna i Helsingborg varierar beroende på utländsk bakgrund och etnisk tillhörighet. Exempelvis uppger 1 av 4 män och 1 av 8 kvinnor som blivit utsatta för kränkande behandling att behandlingen hade med etnisk tillhörighet att göra. Vidare är andelen utrikes födda som utsatts för våld dubbelt så hög som andelen inrikes födda. Det finns även skillnader i tillit mellan personer i Helsingborg som är födda i olika länder, där utomeuropeiska invånare har en lägre tillit än invånare födda i Sverige eller Norden. Däremot uppger personer som är födda i Sverige i högre utsträckning att de är rädda för att gå ut ensamma, jämfört med personer födda i Asien eller Afrika.

 Personer med funktionsnedsättning utsätts i något högre grad för kränkande behandling än personer utan funktionsnedsättning. Kvinnor med funktionsnedsättning utsätts i högre grad än män. Bland personer med funktionsnedsättning som blivit utsatta för kränkande behandling uppger 16 procent att det hade med funktionsnedsättningen att göra. Det finns däremot inga skillnader i andelen som blivit utsatta för våld mellan personer med och utan funktionsnedsättning.

 Det finns skillnader mellan åldersgrupperna i utsatthet för våld, hot och kränkande behandling, där yngre är mer utsatta än äldre. Andelen som blivit utsatta för våld är i Helsingborg högst bland unga män i åldern 18–29 år. Tilliten till andra invånare och till institutioner är som lägst bland unga vuxna invånare, för att sedan öka igen bland högre åldrar.

 Hur tryggheten skiljer sig mellan personer med olika religiös tillhörighet har inte kunnat analyseras med det dataunderlag som vi har haft tillgång till. Däremot kan vi se att 9 procent av männen och 4 procent av kvinnorna i Helsingborg som blivit utsatta för kränkande behandling uppger att det hade med religion att göra. På en nationell nivå visar även studier att hatbrott kopplat till religion blir mer förekommande.

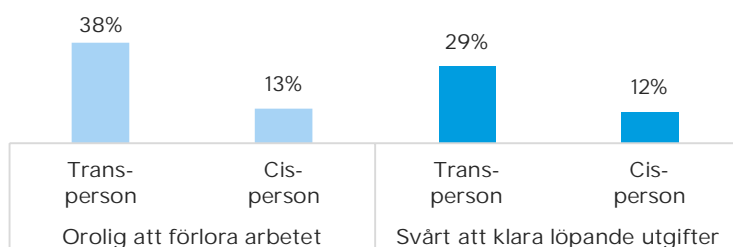
Ekonomi, arbete och utbildning

Ekonomiska förutsättningar har kartlagts genom bland annat huvudsaklig sysselsättning, andel som har svårt att klara de löpande utgifterna och andel som är oroliga över att förlora arbetet. De grupper som sticker ut inom dessa områden är transpersoner, personer med annan sexuell läggning än hetero och utrikes födda.

 I Helsingborg är en större andel män än kvinnor ålderspensionärer, medan förhållandet är det motsatta vad gäller andelen som studerar eller praktiserar. Andelen som yrkesarbetar är i princip densamma mellan könen – 55 procent. Inom samtliga åldersgrupper uppger kvinnor att de ägnar mer tid åt hushållsarbete än vad män uppger.

 Det saknas information om huvudsaklig sysselsättning för invånarna i Helsingborg uppdelat på könsöverskridande identitet. Det går däremot att se att det är tre gånger så vanligt bland invånare med en könsöverskridande identitet att oroa sig för att förlora arbetet än det är bland cispersoner. Det är även betydligt vanligare bland transpersoner med problem att klara de löpande utgifterna.

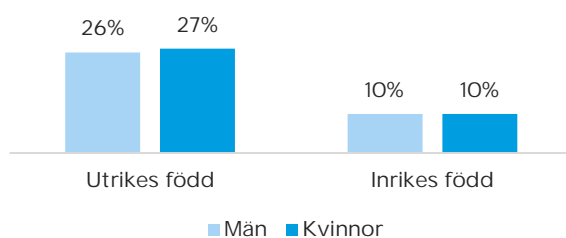
Figur 4. Ekonomiska förutsättning för trans- och cispersoner i Helsingborg

♥ Invånare i Helsingborg med en annan sexuell läggning än hetero visar samma mönster som transpersoner. De är både mer oroliga över att förlora arbete och har svårare att betala de löpande utgifterna än vad invånare som uppger att de är hetero har. Vilken huvudsaklig sysselsättning som invånarna i Helsingborg har skiljer sig även åt beroende på vilken sexuell läggning som individen har, där det bland icke heterosexuella är vanligare än bland heterosexuella att vara arbetslös, långtidssjukskriven eller studerande.

🌐 Det är mycket vanligare bland utrikes födda än bland inrikes födda att vara arbetslös eller inskriven i en arbetsmarknadsåtgärd. Det är även en större andel utrikes födda som är långtidssjukskrivna och som studerar eller praktiserar, jämfört med andelen bland inrikes födda. Detta trots att andelen med långvarig sjukdom i gruppen är längre än bland inrikes födda. Utrikes födda är även betydligt mer oroliga över att förlora sitt arbete än vad inrikes födda är. Trots detta är det ingen nämnvärd skillnad i utbildningsnivå mellan grupperna.

Figur 5. Andel som är orolig över att förlora arbetet per utrikesfödd och kön

👥 Långtidssjukskrivning är betydligt vanligare bland personer med funktionsnedsättning än bland andra grupper. Personer med funktionsnedsättning, och framför allt kvinnor, uppger även i högre grad att de har svårigheter att betala de löpande utgifterna än vad personer utan funktionsnedsättning uppger.

👨👩 Vilken huvudsaklig sysselsättning som invånarna i Helsingborg har skiljer sig mellan åldersgrupper, där yngre personer i högre grad studerar eller praktiserar medan det är vanligare att personer yrkesarbetar eller är långtidssjukskrivna bland de mellan 45–64 år. I den äldsta åldersgruppen är de flesta pensionärer. De äldre har dock i lägre utsträckning svårt att betala de löpande utgifterna och får också i lägre utsträckning ekonomiskt bistånd, jämfört med yngre invånare.

Kultur, fritid och socialt deltagande

Helsingborgs invånares deltagande och engagemang i föreningslivet tillsammans med andelen av Helsingborgs invånare som bedöms ha ett lågt socialt deltagande utgör grunden för nulägesanalysen avseende kultur, fritid och socialt deltagande.

👨👩 I Helsingborg bedöms 18 procent av invånarna ha ett lågt socialt deltagande och andelen är större bland män än bland kvinnor. Bedömningen utgår från frågeställningen om personen deltagit vid en rad olika aktiviteter under de senaste 12 månaderna. Om personen avgav att hen deltagit vid max en av aktiviteterna kategoriseras det som lågt socialt deltagande.

♀ Bland personer med en könsöverskridande identitet bedöms ungefär hälften ha ett lågt socialt deltagande, vilket kan jämföras med genomsnittet på 18 procent.

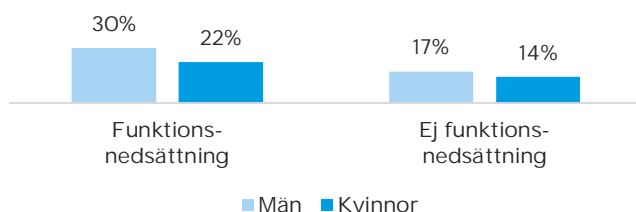

Invånare i Helsingborg med en annan sexuell läggning än hetero- och bisexuell visar samma mönster som transpersoner och uppges ha lägre socialt deltagande än hetero- och bisexuella. Det saknas uppgifter för homosexuella personer.

 Personer födda i Sverige förekommer betydligt mer sällan ibland de som har ett lågt socialt deltagande jämfört med personer födda i ett land som tillhör antingen Asien eller Afrika. Även de som är födda i europeiska länder som inte tillhör EU rapporterar i hög utsträckning att de har lågt socialt deltagande.

 Det är vanligare för personer med funktionsnedsättning än för personer utan funktionsnedsättning att ha ett lågt socialt deltagande. Även i denna grupp finns skillnader mellan könen, där män i högre grad bedöms ha ett lågt socialt deltagande.

Figur 6. Andel med lågt socialt deltagande

 Bland invånare i åldersgruppen 65–84 år bedöms mer än var fjärde person ha ett lågt socialt deltagande och högst är siffran bland äldre män. För elever i årskurs 6, 9 och 2 på gymnasiet finns samma tendenser sett till kön. Killar uppges i högre utsträckning att de aldrig deltar vid ett antal bestämda aktiviteter, såsom fester, museum, bio och cafébesök. Avseende föreningsliv deltar sju av tio elever i någon form av förening eller klubb. Det är vanligare att killar är aktiva i idrottsföreningar än att tjejer är det. Det finns inga uppgifter om vuxnas deltagande i föreningslivet.

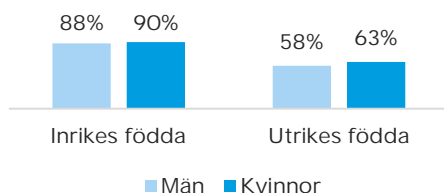
Makt, inflytande och representation

Hur makt, inflytande och representation fördelas mellan olika grupper bland Helsingborgs invånare beskrivs baserat på valdeltagande och användning av internet samt hur fördelning av positioner inom Helsingborgs stad ser ut.

 Valdeltagandet i Helsingborg är ungefär lika högt för män som för kvinnor. Det genomsnittliga valdeltagandet till kommunfullmäktige var 2018 82 procent.

 Valdeltagandet bland utrikes födda i kommunen var betydligt lägre än bland inrikes födda. 58 procent av utrikes födda män och 63 procent av utrikes födda kvinnor röstade 2018. Bland de förtroendevalda kommunpolitikerna i staden är 13 procent utrikes födda, vilket kan jämföras med att andelen utrikes födda i yrkesför ålder i Helsingborg är 33 procent. Det innebär att representationen av utrikes födda bland de kommunala politikerna inte motsvarar representationen i kommunen. Detsamma gäller för anställda i Helsingborg stad samt andelen chefer med utländsk bakgrund.

Figur 7. Valdeltagande i valet för kommunfullmäktige i Helsingborg 2018

 Valdeltagande varierar mellan åldersgrupperna och är lägre bland unga än bland äldre, framför allt jämfört med 50–64 åringar där valdeltagandet är som högst. Inom

nästan alla åldersgrupper är valdeltagande högre bland kvinnor än män. Den åldersgrupp där valdeltagandet är högre för männen är bland personer över 65 år.

Det saknas information om valdeltagande samt representation i Helsingborg bland personer baserat på sexuell identitet, könsöverskridande identitet, religiös tillhörighet och funktionsnedsättning. På en nationell nivå är valdeltagandet lägre bland personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga befolkningen. Skillnaden i valdeltagande i valet 2018 var 6 procentenheter.